

ZAVIČAJ

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu historijuBroj 61
Godina XXXI
Maj, 2026.
[str. 173-176]

© Monos 2026

Komušanja u Sjenini
Rijeci

Pavle Stanišić

Novinska reportaža iz 1967. godine

UREDNIČKA NAPOMENA

Reportaža Pavla Stanišića "Komušanja u Sjenini Rijeci" objavljena je 1967. godine u dobojskom listu *Glas komuna* (br. 459, Doboj, 8. 11. 1967., str. 6). Ovdje je donosimo kao vrijedan dokument vremena koji svjedoči o običaju komušanja kukuruza i omladinskim okupljanjima u selima gračaničkog kraja tokom šezdesetih godina XX stoljeća. Tekst se tematski nadovezuje na sjećanja Izeta Spahića o običajima i zabavama u selu Piskavica iz istog razdoblja, koja bilježimo u ovom broju *Gračaničkog glasnika*, te zajedno s njima pruža uvid u jedno prijelazno razdoblje u kojem su tradicionalni oblici seoskog života još uvijek bili živi, ali već izloženi promjenama koje je donosilo novo doba i modernizacija sela. Tekst se objavljuje prema izvorniku iz lista *Glas komuna*, uz minimalne pravopisne i tehničke korekcije (osnovne podatke o autoru reportaže donosimo u rubrici "Glosar novih autora" u ovom broju našeg časopisa.

Corn Husking in Sjenina Rijeka

A Newspaper Report from 1967

Editorial Note

The report by Pavle Stanišić, "Corn Husking in Sjenina Rijeka," was originally published in 1967 in the Doboj newspaper *Glas komuna* (No. 459, Doboj, 8 November 1967, p. 6). It is presented here as a valuable document of its time, bearing witness to the custom of corn husking and to the social gatherings

of young people in the villages of the Gračanica area during the 1960s.

The text thematically complements the recollections of Izet Spahić on customs and forms of entertainment in the village of Piskavica from the same period, which are also included in this issue of *Gračanički glasnik*. Together, these contributions offer insight into a transitional period in which traditional forms of rural life were still very much alive, yet already exposed to the changes brought about by a new era and the gradual modernization of village life.

The text is reproduced from the original version published in *Glas komuna*, with only minimal orthographic and technical corrections. Basic information about the author of the report is provided in the section "Glossary of New Authors" in this issue of the journal.

Ovaj put što teče bijel pod Trebavom i Becnjem žuri da što prije, uz potoke i šume, stigne do sela. Autobusi Gradskog saobraćaja dospjeli su i do njega i oni ova daleka sela "vežu sa svijetom."

U Sjenini Rijeci su nam najviše pričali o putu. Brinuli su se kako će ovako nježan dočekati kiše u brdima. Autobus je tek otkrio njegovu pravu vrijednost, ali mu je unakazio lice, pa poslije prvih velikih kiša izgleda kao poslije velikih boginja, koje je ko zna kad na ovom

istom mjestu preležao. Nekad su, još nedavno, iz ovih sela prelazili u Becanj i preko šuma i bregova stizali u Doboj s naramcima bukovine. Danas stižu, istina bez naramaka, autobusom za nepun sat vožnje.

Treba i to reći: voze se od Sjenine Rijeke, na primjer, do Doboja za 360 starih dinara i vraćaju se natrag za isto toliko, ili i tamo i ovamo – za skoro četiri kilograma suvih šljiva (prema cijeni po kojoj ih otkupljuje Zemljoradnička zadruga "Bratstvo-jedinstvo" iz Sjenine Rijeke). A u jednom kilogramu suvih šljiva, kako nam rekoše, bilo je prije sušenja tri i po kilograma svježih, to jest onih koje je zadruga otkupljivala po 45 dinara, a to su one iste od kojih se ovdje za "jeftine pare" može lako i da se zapjeva u ove jesenje dane.

Nego, da ne skrećemo s puta (od započete priče o putu, n.a.). A čudan neki put: na momente pitom i miran kao jagnje, a na momente, opet, podvija kao nejahan konj, pa ti se čini da je naumio da zbac i vozilo s leđa i sam otkasa uz Rijeku, koja se baš ovako zove (da ne bi ko pomislio da zloupotrebljavam veliko slovo).

Negdje pred Sjeninom Rijekom zauzvavi nas krdo volova – bregova. Niz velike sive rogove tekla im je s neba čista jesenja krv. Valjda ona ista što je pozlatila šume. U svakom slučaju: original (a ne neka umjetna šljivovica). Sačekali smo da volovi prođu prema zadružnim štalama i još trenutak ostadosmo da se divimo njihovoj rogatoj gordosti i dostojanstvu i Zadruzi koja ih ima, a

koja, vidjeli smo kasnije, može i mnogo čim drugim da se pohvali. Ona nam je na istom mjestu pokazala i svoj "transport" – jedan zeleni petotonac, koji je nedavno kao prevozno sredstvo zamijenio više malih crvenih traktora. Bio je natovaren "do vrha", a, kako smo čuli, to je on malo-pomalo prevozio u Zadrugu dva miliona zarade za ovu godinu, koju je sam ostvario i od koje će nešto ući u onih 15 miliona, koje će Zadruga najvjerovatnije izdvojiti u fondove, ili će, možda, njom kreditirati poljoprivredne proizvođače da bi i iduće godine imao šta da prevozi. Kad smo sve ovo čuli, nismo se čudili što je digao onakvu prašinu pored nas.

Put nas je doveo pred Školu, koja ima problema s kadrom, što nije nikakvo čudo. Kad ovdje bude dobar put, jeftin i brz prevoz, stanovi, kad se bude mogla, u slučaju nesreće, i telefonom pozvati prva pomoć, onda će biti i viška ka-

drova i djeca će biti bolja i učiće strane jezike.

U Školi smo se sreli sa dvadesetak ljudi koji su održavali prvu konferenciju Mjesne organizacije Saveza komunisti i koji su te večeri rekli: Imaćemo jednu organizaciju, zajedničku za sva sela ovog područja, čak i bez ikakvih ogranaka, zajedno ćemo sve raditi, jer smo zajedno, jer imamo jedan put, jednu školu, jednu zadrugu svi i, jer svi nemamo dobar put, dobru školu, poštu s telefonom itd., a imaćemo i to jer smo zajedno. I to su odlučili jednoglasno. I još su jednoglasno rekli: Svi komunisti sa ovog područja upisaće zajam za modernizaciju puteva u Republici i učiniće sve da ovu akciju prihvate i ostali.

Ko bolje od njih može razumjeti šta za Republiku znače putevi.

Bila je već kasna noć kada smo izašli iz škole. Otpratili smo pogledom jednog od prisutnih, koji je krenuo stazom da

kroz 12 kilometara šume stigne do svoje kuće u Gornjoj Paležnici.

Na kraju, kada smo mislili da su sela umorna od jesenjih poslova i dogovora, pospala pod teškom tišinom dubokih šuma, u dvorištu Zadruga doživjeli smo iznenađenje. Tu se dešavalo pravo (i najbukvalnije) komušanje kukuruza. Više od 80 mladića i djevojaka uz šargiju, pjesme i razgovore izvlačilo je iz sivih paketa čarobne zlatne štapiće, od kojih je u zadružnom dvorištu narastalo brdo.

Eh, divna seoska idilo! Tamburanja, i ašikovanja, i komušanja! Tu smo, dakele, na izvoru, u starom rodnom mjestu narodnih poslovice i poskočica. Tu su

se one nekad rađale. Istina, u privatnom sektoru, ali su kasnije nacionalizovane i kao narodno blago negdje deponovane, pa pričaju da neki sada s njih kamate dižu.

I kolo zaigra. I to jedno, a mladež iz pet-šest raznih sela. I jedna šargija, i jedno zlatno brdo, i jedan zlatni običaj.

Ali, tu smo idilu sami sebi pokvarili i osramotili se do zla boga: upitali smo druga upravnika koliko im plaća za ovaj posao!

Ej, bruko naša! I sad se crvenim. Mi smo navikli na drugačija komušanja!" (Glas komuna", br. 459, Doboj, 8. 11. 1967., str. 6)